

Gezond gras dankzij onderhoud op maat

‘Hoe kan ik het anders doen voor de toekomst?’

Regelgeving en extremere weersomstandigheden maken een andere kijk op onderhoud van grasvelden noodzakelijk. Of het nu gaat om een sportveld of een golfbaan, fieldmanagers en greenkeepers moeten zich afvragen hoe ze het anders kunnen doen voor de toekomst. Dit betoogt Mark Timmerman, directeur van Prograss. Hij wil mensen graag aan het denken zetten en voorspelt dat standaard onderhoud verdwijnt en maatwerk de toekomst heeft.

Auteur: Wijnand Meijboom

Er gebeurt natuurlijk al veel; dat is ook te zien aan de producten en machines die inspelen op de veranderende omstandigheden. Timmerman: ‘De industrie, de wetenschap en leveranciers zijn bezig om structurele oplossingen te bedenken. Het blijft natuurlijk een complexe materie en een ingewikkelde puzzel om gras gezond te houden. Het is daarom belangrijk dat iedereen probeert een stukje van deze puzzel op te lossen.’

Timmerman en zijn collega’s proberen hun steentje bij te dragen door belanghebbenden goed voor te lichten en uiteraard van de juiste producten te voorzien. Bij het gezond krijgen

Mark Timmerman

‘Ik heb weleens iemand horen zeggen dat water het beste gewasbeschermingsmiddel is’

en houden van gras spelen veel factoren een rol, legt Timmerman uit. Je kunt bijvoorbeeld denken aan de bodem, de top laag, het gebruikte graszaad en het watermanagement. Deze andere manier van kijken naar onderhoud is begonnen door de nieuwe regelgeving, met name de Kaderrichtlijn water, waardoor steeds meer middelen verboden werden. Timmerman heeft de indruk dat dit besef inmiddels aardig ingeburgerd is in het onderhoud en dat er nu vooral op watermanagement gefocust wordt. ‘Water is natuurlijk superbelangrijk. Op de korte termijn moet je kunnen reageren op periodes van droogte en natheid; op de lange termijn is het belangrijk om water langer vast te houden en te bufferen. Ik heb weleens iemand horen zeggen dat water wellicht het beste gewasbeschermingsmiddel is. Dat klopt in veel gevallen, al moet je wel goed weten wat de kwaliteit is van het water dat je gebruikt, zowel voor het beregenen als voor vloeibare producten voor het gras.’

Juiste balans

Water en vocht spelen namelijk ook een belangrijke rol bij grasziektes. Timmerman: ‘Een

tekort aan water leidt tot stress, maar een overvloed aan water ook. Het is dan ook zaak dat greenkeepers en fieldmanagers altijd zoeken naar de juiste balans. Gemiddeld is er geen tekort aan neerslag in Nederland, maar we hebben steeds vaker te maken met extremen. Dit triggert uiteraard ook de industrie om oplossingen te bedenken, vooral in het groeiseizoen.’

Organische stoffen

Als voorbeeld noemt hij de toepassing van organische stoffen in de top laag. Die zorgen niet alleen voor een betere bufferfunctie van de bodem voor water, maar daarmee ook voor voldoende voedsel voor de plant en het bodemleven. ‘Wij proberen dit te optimaliseren’, zegt Timmerman. ‘In het verleden is de bodem onder sportvelden steeds armer gemaakt en werden veel nieuwe velden, plat gezegd, een zandveld. Hier zijn we van teruggekomen; de top laag wordt nu weer verrijkt met organische stoffen.’ Aan die verrijking zit wel een limiet van rond de vier procent. Een hoger percentage is ongewenst, zo blijkt onder meer uit eerder onderzoek van de BSNC. Na toevoeging van organische stoffen ontstaat uiteindelijk een

beter systeem met een goede balans, vertelt Timmerman. ‘Dit is in principe niet ingewikkeld. Het is wel belangrijk dat er goed organisch materiaal gebruikt wordt. Gelukkig hebben leveranciers daar meer aandacht voor.’

Wie nog meer water wil bufferen, moet producten gebruiken die geheel of gedeeltelijk bestaan uit zeolieten. Prograss zelf werkt met het zeoliet actionine. Timmerman benadrukt dat de toepassing hiervan niet alleen mogelijk is bij de aanleg van velden, maar ook bij het onderhoud van bestaande velden. ‘Je kunt ze gebruiken bij het dresen en bezanden, eventueel in combinatie met prikken of andere methodes om het product in te brengen.’

Zeolieten hebben nog een voordeel: ze vormen een prima verblijfplaats voor micro-organismen, die op hun beurt weer zorgen voor een beter bodemleven. Bovendien kan maximaal tien procent van de top laag door gemengd worden met dit product. ‘Dit percentage is afhankelijk van de samenstelling van de grond. Ook hier geldt dat gezocht moet worden naar de juiste balans.’

Zeolieten hebben nog een voordeel: ze vormen een prima verblijfplaats voor micro-organismen, die op hun beurt weer zorgen voor een beter bodemleven

Data

Veel greenkeepers en fieldmanagers zijn zich bewust van het belang van deze zaken, zeker als ze al eens geconfronteerd zijn met bijvoorbeeld beregeningsverboden in periodes van extreme droogte. Er is echter nog een flinke slag te maken in de verandering van het onderhoud die nodig is volgens Timmerman. Om maatwerk te leveren in grasonderhoud, zijn data tegenwoordig een belangrijk hulpmiddel. Timmerman: 'Groot onderhoud hoeft echt niet alleen in de zomer plaats te vinden. Doorzaaien in het vroege voorjaar gebeurt al steeds vaker. Met name tetraploïde Engels raaigras is hiervoor geschikt. Wij brengen dit aan de man onder de naam 4Turf.' Hij kent een gemeente die de sportvelden altijd volgens een vast draaiboek onderhoudt, totdat de weersomstandigheden roet in het eten gooiden en afgeweken moest worden van het vaste stramien. 'Een mooi voorbeeld dat laat zien dat maatwerk de toekomst heeft.'

Juiste grassoort

Tot slot is een gezonde grasmat niet alleen te danken aan goed onderhoud en een juiste

balans in de waterhuishouding en het bodemleven. Ook de keuze voor de juiste grassoort is van belang. Timmerman: 'In een groot deel van Nederland is er sprake van verzilting. Dat speelt niet alleen aan de kust in het westen. Je ziet of merkt het weliswaar niet aan het water, maar op termijn zullen de effecten van verzilting merkbaar zijn. Het is daarom belangrijk om de waterkwaliteit te onderzoeken. Mocht blijken dat er veel zout aanwezig is, dan is het goed om te kiezen voor gras dat bestand is tegen dit probleem, zoals 4Salt-gras.'

Golftour Benelux

Greenkeepers en fieldmanagers die meer willen weten over gezond gras en onderhoud op maat, kunnen altijd contact opnemen met Timmerman en zijn collega's. Zij delen hun kennis graag, ook komend najaar tijdens de Golftour Benelux. Van 3 tot en met 17 oktober gaat Timmerman op tournee langs golfbanen in Nederland en België om nog meer vakmensen te informeren over grasonderhoud. Prograss doet dit samen met de bedrijven Pols, DLF en Heicom, onder de noemer 'innovaties van tee tot green'.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!